

'Van ons mag professionaliteit worden verwacht'

Schoolleiders juichen beroepsregister toe

Waar moet een goede schoolleider aan voldoen? Over welke competenties moet hij beschikken? Hoe kan hij zijn kennis aantoonbaar op orde houden? Het staat allemaal beschreven in het schoolleidersregister. Een beroepsregister: handig om de status van het vak te verhogen, of een papieren tijger? *PO Management* voelde drie schoolleiders aan de tand.

Rijk van Ommeren (36) is directeur van de Margrietschool in Woerden en een warm pleitbezorger van het schoolleidersregister. "Ik merk dat er nog steeds mensen zijn die een sterk verouderd beeld hebben van het vak van schoolleider. Vroeger werd de beste leerkracht vaak tot directeur gebombardeerd en kreeg hij een aantal administratieve taken toegeschoven. Maar tegenwoordig is het beroep van schoolleider echt een vak apart. Een goede schoolleider geeft sturing aan zijn school. Hij zorgt ervoor dat het onderwijs inspeelt op de behoeften van de leerlingen en inspireert zijn team. Ons vak ontwikkelt zich snel. Dat betekent dat een goede schoolleider aantoonbaar zijn kennis en vaardigheden op orde moet hebben en houden. Voor de status van ons vak is het goed dat er een register is, dat schoolleiders verplicht zijn zich te registreren en dat er eisen gesteld worden aan zaken als opleiding en herprofessionalisering."

Accent op beroepsstandaard

Van Ommeren vindt dat het register degelijk is opgezet. "Allereerst omdat het register van de beroepsgroep zelf is en ten tweede omdat registratie niet meer vrijblijvend is. Als je in 2018 nog niet geregistreerd bent, heeft dat gevolgen voor je rechtspositie. Daar zijn in de cao afspraken over gemaakt. Ten derde: het register biedt volop de ruimte voor informeel leren. Dat is bijzonder. Bij andere registers is die ruimte er niet of nauwelijks. Waarom? Er leiden toch meerdere wegen naar Rome? Je kunt jezelf bijspijken door een cursus te volgen, maar je zou ook kunnen kiezen voor intervisie, peer reviews en bezoeken aan elkaars scholen." Lof dus voor het register, al ziet Van Ommeren ook een paar punten die vatbaar zijn voor verbetering. "Ik vind dat het accent wat minder moet komen te liggen op verdere professionalisering en wat meer op actualisering van de beroepsstandaard. Het vak verandert voortdurend – en daarmee de eisen die we aan de schoolleider stellen. Die veranderde eisen moet je vastleggen in de beroepsstandaard, zodat iedereen weet wat van een schoolleider mag worden verwacht."

Zuiverende werking

Om aan de eisen voor registratie te kunnen voldoen, moeten sommige schoolleiders mogelijk zelf terug naar de schoolbanken en de tweejarige (parttime) opleiding volgen alvorens ze zich kunnen registreren. Zouden ze dat een hobbel vinden? Van Ommeren: "Ik kan me dat haast niet voorstellen. Niet als je van je vak houdt en je beroep serieus neemt, tenzij je dicht tegen je pensioen aan zit. Maar in dat geval heb je waarschijnlijk de nodige cursussen gevolgd en veel ervaring opgedaan, waardoor je in aanmerking komt voor het individuele ervaringstraject, het EVC-traject."

Het woord ervaring valt. Hoe belangrijk is ervaring? Moet een schoolleider bijvoorbeeld zelf voor de klas hebben gestaan om goed leiding te kunnen geven aan een basisschool, of kan iemand met goede, algemene managementvaardigheden prima een basisschool leiden? Van Ommeren: "Mij lijkt leservaring niet per se noodzakelijk, maar wel heel handig. Het is belangrijk feeling te hebben met wat er in een groep gebeurt en waar leerkrachten tegen aanlopen."

Als vastligt over welke competenties een schoolleider moet beschikken, zal dat volgens Van Ommeren een zuiverende werking hebben. "Zwakke schoolleiders zullen ofwel hun competenties op orde moeten brengen of op zoek moeten gaan naar ander werk. Hetzelfde geldt voor opleidingen en cursussen, want ook daar wordt voortaan kritisch naar gekeken. Kortom: over de hele linie wordt de noodzaak voelbaar om aan de in het register beschreven eisen te voldoen. Ik vind dat positief, maar dat wil nog niet zeggen dat ik het register als een wondermiddel beschouw. Het register zal de kwaliteit van de schoolleiders verhogen, maar geregistreerd staan zal geen keiharde garantie zijn voor kwaliteit."

Kwaliteit als hoofddoel

Louw van der Zwan (40) is schoolleider van de Dominee E. du Marchie van Voorthuysenschool te Urk. Sinds een jaar is hij geregistreerd schoolleider, als een van de eersten. "Vanwaar zo snel? Omdat wij als schoolleiders een grote verantwoordelijkheid hebben. En omdat ik het belangrijk vind dat de kwaliteit van schoolleiders hoog is en blijft. Het hoofddoel van het register is het waarborgen van de kwaliteit van het vak. Het beroep van schoolleider is een veel-eisend vak. Je moet niet alleen verstand hebben van goed onderwijs en empathisch zijn, maar ook goed kunnen managen. Eigenlijk moet je van alle markten thuis zijn. Daarom kun je niet zomaar een algemene manager op een school zetten. Want hoe moet een manager die niet weet welke didactische en pedagogische eisen we aan leerkrachten stellen het functioneren van zijn team beoordelen? En hoe moet een manager onderwijskundige keuzes maken als hij de theoretische onderbouwing mist en niet in staat is zijn beleid toe te snijden op de doelgroep van de school? Dat gaat niet."

Dossier

De Urker schoolleider is lovend over de opzet van het schoolleidersregister. "Er is heel goed geluisterd naar de wensen vanuit het veld. Dat zie je onder meer aan de manier waarop de professionaliseringsthema's zijn beschreven en aan de verhouding tussen formeel en informeel leren. Daaruit komt duidelijk naar voren dat het een register is van het veld. Het is niet van boven opgelegd." In mei 2014 is Van der Zwan geregistreerd. Dat betekent dat in het voorjaar van 2018 wordt bekeken of zijn registratie met opnieuw vier jaar wordt verlengd. "Ik zal dan moeten aantonen dat ik me in die vier jaar voldoende heb geschoold en kunnen bewijzen dat wat ik geleerd heb ook ten goede is gekomen aan mijn school. Daarom ben ik nu al bezig met het opbouwen van een dossier, waarin ik vastleg wat ik aan kennis en ervaring heb opgedaan. Vorig jaar heb ik een process communication management training gevolgd, zodat ik mijn team goed kan coachen en begeleiden. Wat ik van die training geleerd heb, staat al in mijn dossier."

Directeur Rijk van Ommeren van de Margrietschool in Woerden

Louw van der Zwan, schoolleider van de Dominee E. du Marchie van Voorthuysenschool te Urk

Tekst:
Martin van Rooij

Fotografie:
Martin van Rooij
en aangeleverde foto's

‘Een goede schoolleider geeft sturing aan zijn school. Hij zorgt ervoor dat het onderwijs inspeelt op de behoeften van de leerlingen en inspireert zijn team.’

Zorgen

Van der Zwan is zich er terdege van bewust dat niet iedereen zijn enthousiasme over het register deelt. “Sommigen zijn er ronduit op tegen. Anderen maken zich zorgen, temeer omdat de verplichting om je te registreren is opgenomen in de cao en zij vooralsnog niet aan de vakbekwaamheidseisen voldoen. Zij ervaren druk en vragen zich af hoe het bestuur straks zal reageren en of het uitblijven van registratie in het ergste geval zou kunnen leiden tot ontslag. Ik snap hun zorgen wel. Aan de andere kant heb ik het een paar keer meegemaakt dat iemand directeur werd zonder daarvoor te zijn opgeleid. Zij waren een plaag voor zichzelf en voor het team waaraan ze leiding moesten geven. Als een schoolleider slecht functioneert, kan dat ertoe leiden dat zowel kinderen als leerkrachten in hun ontwikkeling geremd worden, de school een slechte naam krijgt en ouders voor een andere school kiezen. Dat wil je niet. Bovendien: schoolleiders die op dit moment nog niet voldoen aan de eisen, hebben de tijd om hun competenties op orde te brengen. Verder vind ik dat bij onze verantwoordelijkheid en salariëring een deugdelijke opleiding hoort. Van ons mag professionaliteit worden verwacht.”

EVC-traject

Ook Hanneke van de Meerendonk (59), directeur van Kindcentrum De Haren in 's-Hertogenbosch, is voorstander van het schoolleidersregister. Ze heeft haar verzoek tot registratie ingediend, er ligt een positief advies en ze hoopt binnen vier tot zes weken te horen dat ze is toegelaten. Helemaal gladjes verliep de aanvraag niet, vertelt ze. “Toen ik hoorde van het schoolleidersregister heb ik meteen het initiatief

Directeur Hanneke van de Meerendonk van Kindcentrum De Haren in 's-Hertogenbosch

genomen om me te registreren. Ik heb een goede opleiding genoten, een opleiding waar ik trots op ben, maar mijn opleiding stond er niet bij. Vandaar dat ik terecht kwam in de EVC-procedure, waarbij EVC staat voor ervaringscertificaat.”

Excellent

Van de Meerendonk heeft de pabo gedaan, gevolgd door MOA, MOB, eerstegraads maatschappijleer en diverse managementcursussen. MOA en MOB zijn hogere kaderopleidingen op het gebied van pedagogiek. “Mijn eerste reactie was: hoe kan het nou dat mijn opleidingen er niet bij staan? Gelukkig kijkt de commissie EVC naar je opleiding en ervaring. In mijn geval is geoordeeld dat mijn opleiding op orde is. Vandaar dat ik geen aanvullende cursussen hoeft te doen en – als het goed is – een van de eersten zal zijn die via het EVC-traject wordt geregistreerd. De assessoren zagen dus in dat ik mijn competenties op orde heb en daarom recht heb op registratie. En ik ben ervan overtuigd dat er meer mensen zijn die een goede opleiding hebben en over voldoende ervaring beschikken om in aanmerking te komen voor registratie. Misschien moeten ze nog eens kijken naar de opleidingen die recht geven op toelating tot het register.”

Dat Van de Meerendonk het nodige in haar mars heeft, mag blijken uit het feit dat het Kindcentrum De Haren waarvan ze schoolleider is in januari van dit jaar het predicaat ‘excellente school’ werd toegekend. Zoiets lukt niet als je onkundig bent. “Klopt, maar het is natuurlijk niet alleen mijn verdienste. Je doet het met z’n allen: het team, de hele organisatie. Iedereen is er trots op: het team, de ouders, de hele wijk. Daags na de bekendmaking hadden we 3300 reacties ontvangen.”

Competenties in detail beschreven

Van de Meerendonk vindt het register vooral nuttig als een plek waar je als schoolleider kunt vinden welke competenties je nodig hebt. “Die zijn helder beschreven en zijn tot in detail uitgewerkt. Dat is ook handig voor je functionerings- en beoordelingsgesprek. Voor mijn EVC-traject was het ook handig. Ik kon goed nagaan of ik aan die eisen voldeed en op welke momenten ik er blij van had gegeven de juiste dingen te hebben gedaan.” Kindcentrum De Haren maakt deel uit van een koepel van 24 scholen, Signum geheten. Collega’s die verklaarde tegenstanders van het register zijn, is Van de Meerendonk nog niet tegengekomen. “Volgens mij onderschrijft vrijwel iedereen wel het nut van het register. Bij ons is al ongeveer de helft van de schoolleiders geregistreerd.”

En een lerarenregister: is dat een nuttige vervolgstap? “Dat weet ik niet. Het vak van leraar is al veel meer beschreven en wordt ook getoetst. Als je op de pabo niet aan de eisen voldoet, krijg je geen diploma. Ik denk dat je dit vooral aan de leerkrachten zou moeten vragen. Mijn eigen ervaring is dat ze er niet afwijzend tegenover staan, als het maar niet ten koste gaat van het werken met kinderen.”

Meer weten? Kijk op www.schoolleidersregisterpo.nl.

Stichting Schoolleidersregister PO

Op 1 januari 2013 is de Nederlandse Schoolleiders Academie (NSA) overgegaan in de Stichting Schoolleidersregister PO. Schoolleidersregister PO is een onafhankelijke organisatie die wordt gedragen door de AVS (Algemene Vereniging van Schoolleiders), de onderwijsvakbonden AOb en CNV Onderwijs en de werkgeversorganisatie PO-Raad. De stichting is opgericht om het beroep van schoolleider in het primair onderwijs te versterken, verder te professionaliseren en om schoolleiders daarbij op verschillende manieren te faciliteren.